

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Димитријевић, Милун, Млађан
Датум и место рођења	14.02.1968. године, Крагујевац

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Крагујевцу
Факултет	Машинском факултету у Крагујевцу
Студијски програм	Мотори и моторна возила
Звање	Дипломирани инжењер машинства
Година уписа	1987. године
Година завршетка	1995. године
Просечна оцена	8,16

Магистарске студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Крагујевцу
Факултет	Економском факултету у Крагујевцу
Студијски програм	Теорија и политика привредног развоја
Звање	Магистар економских наука
Година уписа	1997/1998
Година завршетка	2014/2015
Просечна оцена	9,38
Научна област	Макроекономија
Наслов завршног рада	<i>Утицај процеса глобализације на економски раст и развој националних привреда</i>

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Макроекономија
Година уписа	2014.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,38

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	<i>Сврхане директне инвестиције као носиоци процеса глобализације</i>
Име и презиме ментора, звање	проф. др Зоран Аранђеловић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	8/18-01-004/16-013, од 23.05.2016. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	254
Број поглавља	5 (пет)
Број слика (шема, графикана)	70 (седамдесет)
Број табела	39 (тридесет девет)
Број прилога	

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Веселиновић, П., Ђорђевић, М., Димитријевић, М., 2012. „Улога Шумадије у економској децентрализацији Србије“, Зборник радова: СДЕВ 2012 - Српске духовне и еколошке вредности, Књига 1, стр. 266 – 281, Крушевац.</p> <p><i>У раду је анализирана улога региона Шумадије у економској децентрализацији Републике Србије. Регионализација Србије је неопходна, јер она мора да се прилагоди захтевима Европске уније и да своју административно-територијалну организацију усклади са НУТС-ом, као што су то већ учиниле многе земље Централне и Источне Европе. Очекивани проблеми у регионализацији Србије, а нарочито у Централној Србији, не треба да усоре овај неминован процес, јер су будући друштвени и економски ефекти значајно изнад пошешкоћа које из њих могу да проистекну. Посебним организационим и законским мерама решава се опасност од увећања административне апарата и од институционалних сукоба надлежности са општинама.</i></p>	M63
2	<p>Милетић, Д., Мићић, В., Димитријевић, М., 2012. „Сиромаштво Србије као ограничавајући фактор развоја пољопривреде“, Зборник радова: Златно зрно Шумадије, Књига 12, стр. 437-448, Рача (Крагујевац).</p> <p><i>У раду је анализиран ниво сиромаштва у Србији, приликом чега су приказане неопходне мере активности за решавање поменутог проблема. Један од основних развојних приоритета Републике Србије је развој пољопривреде. Међутим, смањење привредне активности у првој деценији прошле миленијума допринело је смањењу животног стандарда становништва као и повећању сиромаштва. Свесна, али и домаћа економска криза додатно су заостриле овај проблем. Сиромаштво представља проблем који има дугорочни карактер, а како би дошло до решавања овог проблема неопходна је анализа стања. На развојном путу Србије решавање проблема сиромаштва, како на националном тако и на регионалном нивоу, намеће се као приоритетан задатак на путу интеграције Србије у Европску унију.</i></p>	M63
3	<p>Мимовић, П., Димитријевић, М., Ристић, М., 2012. „Избор метода економског предвиђања – проблеми и перспективе“, Економика, бр. 4, Друштво економиста „Економика“, стр. 37-55, Ниш.</p> <p><i>У раду је презентирају свеобухватан преглед метода економског предвиђања, уз осврт на њихове кључне карактеристике, примену стања у теорији и пракси, проблем избора метода предвиђања као и смернице за даљи развој економског предвиђања. Економско предвиђање карактеристично изразито комплексно и неизвесно у погледу крајњих исхода. Изненадне промене у пословном окружењу могу довести до значајних ако не и радикалних одступања стварних резултата од пројектованих. Осим тога, конвенционални приступи предвиђању су фокусирани, углавном, на развој и тестирање статистичких техника. У пракси, међутим, људско резонавање и просуђивање имају примарну улогу. Чак и када се користе статистички методи, резултати се често прилагођавају према процени експерата.</i></p>	M52
4	<p>Милетић, Д., Веселиновић, П., Димитријевић, М., 2014. „Кључни изазови земаља у транзицији: глобализација и одрживи развој“, Зборник радова са IV међународног симпозијума о управљању природним ресурсима: Одрживи развој и зелена економија у земаљама у транзицији – изазови и перспективе, Факултет за менаџмент Универзитета Мегатренд, стр. 81-90, Зајечар.</p> <p><i>У раду се анализирају кључни изазови транзиционих земаља: глобализација и одрживи развој. Процес глобализације је допринео стварању нових веза, успостављању нових конкурентских односа, али и интензивирању проблема одрживог развоја. Проблеми одрживог развоја у развијеним земаљама свом тежином су пренети и на земље у транзицији. Убрзани процеси глобализације и економске интеграције су допринели подизању свесности о томе да постоје ограничења за раст. Постало је јасно да принципи и начин остваривања глобализације захтевају стварање новог модела развоја глобалне економије. Нови модел развоја треба да се заснива на поштовању једнакости, смањењу сиромаштва, ефикасности коришћења природних ресурса и интеграцији економских, еколошких и социјалних питања у процесу доношења одлука.</i></p>	M33
5	<p>Димитријевић, М., 2014. „Развој националних привреда у глобалним условима“, Зборник радова, XIX научни скуп: Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе, Економски факултет Универзитета у Нишу, стр. 653-671, Ниш.</p> <p><i>У раду се полази од међузависности регионализације и глобализације стваралачког повезивања развојних, финансијских и инвестиционих шокова. Регионализација и глобализација представљају незаобилазне појмове када се говори о проблемима савремене државе, развоју националне економије и глобалне економије. Када се размишљају проблеми регионалног развоја, однос између глобализације и регионализације и њихов утицај на стање државе и развој националне економије, регионалне структуре треба посматрати у складу једној вишеј ранијој са низом поврхних веза. Свесни чињенице да интеграција националних привреда представља основни покретач процеса глобализације посебна пажња биће посвећена Европској унији и њеном утицају на привредни развој националних економија.</i></p>	M45

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА **НЕ**

Кандидат Млађан Димитријевић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са *Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у процесу организовања и завршетка докторских академских студија и одбране завршног рада – докторске дисертације* Економског факултета у Нишу, кандидат је извршио све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, презентовао резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације и пријавио тему докторске дисертације (Одлука 8/18-01-004/16-013, од 23.05.2016. године). Кандидат испуњава и услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу.

Кандидат поседује више од једног научног рада објављеног у домаћем часопису са листе министарства надлежног за науку, као и доказ да је првопотписани аутор научног рада објављеног у часопису који издаје Универзитет у Нишу или факултет Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (*до 500 речи*)

Докторску дисертацију кандидата Млађана Димитријевића, поред увода, закључка и литературе, чини пет логично повезаних целина.

Први део докторске дисертације под називом *Глобализација светске привреде* састоји се из три дела: Карактеристике процеса глобализације, Утицај интеграције на изглед глобалног окружења и Глобализација међународне привреде. Сви ови делови подељени су такође у укупно осам конзистентних целина, у којима је процес глобализације расветљен из различитих услова.

Овај део дисертације је фокусиран на свестрано разјашњење процеса глобализације. Овај процес је објашњен као општедруштвени, он задире у економске, политичке, војне, културне и остале сфере живота сваке земље. За тему која се обрађује у докторској дисертацији најважнија је, међутим, економска страна глобализације и кретања у међународној привреди. Ту посебно место заузима *однос између процеса глобализације и страних директних инвестиција*.

Други део докторске дисертације носи назив *Стране директне инвестиције и глобални трендови*. Ово поглавље докторске дисертације подељено је у четири дела, са укупно још пет подналова у оквиру првог и четвртог дела. Кандидат у овом делу полази од објашњења појма и врсте СДИ, као што су: гринфилд инвестиције, браунфилд инвестиције, мерцери и аквизиције. Кандидат у овом делу доста детаљно објашњава најзначајније мотиве за ангажовање страних директних инвестиција и закључује да *интензивирање процеса глобализације светске привреде је у чврстој корелацији са растом страних директних инвестиција*.

У овом делу докторске дисертације кандидат посвећује посебну пажњу страним директним инвестицијама као фактору економског развоја, полазећи од чињенице да СДИ заједно са акумулацијом у земљи чине *инвестициони базу* за раст производње и запослености. У том смислу, кандидат наводи више ефеката које имају стране директне инвестиције: на економију обима, повећање конкурентности, праћење иновација у технологији, побољшање продуктивности и многе друге.

Последњи, четврти део другог поглавља посвећен је глобалним токовима страних директних инвестиција, разматрајући то кроз: глобалне економске трендове, глобалну конкурентност, инвестиције у свету и кључне носиоце страних директних инвестиција.

Трећи део докторске дисертације носи назив *Регионални и структурни инвестициони трендови* и има четири подналова. Овај део је скоро у целини посвећен структурним променама земаља Западног Балкана на основу утицаја страних директних инвестиција. Готово све земље које су анализирани спадају у ред малих земаља по свим индикаторима и за њих су стране директне инвестиције од пресудног значаја. Осим Хрватске, која је чланица ЕУ, све остале теже учлањењу и налазе се у различитим фазама остварења тог циља. Кандидат анализира учешће страних директних инвестиција у овим земљама последњих година и њихов утицај на раст БДП. У овом делу кандидат анализира и учешће страних директних инвестиција земаља Западног Балкана по секторима, што је јако важно, имајући у виду и различите фазе транзиције кроз коју су поједине земље прошле у претходном периоду. Нарочито детаљна анализа страних директних инвестиција може се видети у тачки три овог поглавља, где кандидат анализира стране директне инвестиције и њихову структуру и ефекте у свакој земљи појединачно.

На крају трећег дела кандидат фокусира своју пажњу на утицај страних директних инвестиција на провредни раст у региону. Кандидат закључује две важне ствари: *код већине земаља привредна стабилност је пресудни фактор на привлачење страних директних инвестиција*; и друго, *оне (СДИ) имају велики повраћени утицај на развој земље домаћина*.

Четврти део докторске дисертације *Утицај глобализације на прилив страних директних инвестиција у Србији* представља, у ствари, суштински циљ и резултат који је постављен у овој докторској дисертацији. Овај део је подељен на три сегмента: Утицај процеса глобализације на економске перформансе привреде Србије, Интеграција привреде Србије у условима процеса глобализације и Стране директне инвестиције у Србији. Поред тога, први и трећи сегмент су подељени још на пет, односно четири подналова.

Хипотеза постављена на почетку рада, да СДИ битно утичу на кретање БДП-а доказана је у овом делу рада на примеру Србије. Према подацима датим у овом делу рада, раст БДП-а је у снажној корелацији са СДИ, а то није потврђено само у годинама деловања ванекономских фактора (поглавље велике кризе). Кумулирано дејство страних директних инвестиција видљиво је и код раста запослености, мада је то дејство одложено и мање видљиво.

Утицај страних директних инвестиција кандидат анализира још у три подручја: подручје фискалне неравнотеже и јавног дуга, утицај на кретање инфлације и спољнотрговинска размена и платни биланс. Ове изведене величине су последица укупног стања привреде, на које претходно утичу стране директне инвестиције. Посебно значајан сегмент у овом делу дисертације је трећи, *Стране директне инвестиције у Србији*. Кандидат анализира прилив страних директних инвестиција у периоду 2001-2014. године у привреду Србије. Њихово кретање је било циклично у зависности од многих фактора.

Секторска струкутура СДИ и цела анализа показују да нису све могућности за улагање ни издалека искоришћене, а 43% СДИ је уложено у сектор услуга. Да би се повећало учешће СДИ у Србији и појачала њихова ефикасност, мора се **повећати конкурентност** привреде Србије. За то је, како кандидат с правом наводи, **неоходна национална стратегија привредног развоја са извозно оријентисаним секторима**.

Пети део докторске дисертације **Мере за унапређење привредних страних директних инвестиција у Србији** је подељен на пет сегмената, а први сегмент још на два поднаслова.

Овај део дисертације посвећен је стратегији развоја и производној оријентацији да би се остварила два циља: унапређење укупних улагања и њихова већа ефикасност. Овај део представља логичко заокруживање разматране проблематике са препорукама за даљи развој које кандидат сматра најважнијим.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (*go 200 речи*)

Циљ докторске дисертације је да се утврде ефекти глобализације на међународно пословање Србије, као и допринос страних директних инвестиција на досадашњи друштвено-економски развој Србије у процесу прикључења Европској унији и антиципирању бројних изазова. Целокупно истраживање је базирано на симултаном примени различитих метода квалитативне и квантитативне анализе, као и синтезе и компарације. Анализом стања у домаћој привреди, закључено је да су испуњени само неки од предуслова за већи ниво страних директних инвестиција јер стране директне инвестиције у Србији нису дале очекиване резултате. Резултати показују да је процес приватизације допринео оживљавању неколико облика инвестирања: домаћи инвеститори, стране директне инвестиције, кредити и тржиште капитала. Да би се унапредила и побољшала инвестициона клима, неопходно је отклонити административне препреке за страна улагања кроз измене постојећих прописа, оснивање и јачање одговарајућих институција, као и даљи развој инфраструктуре. Имајући ово у виду неопходно је развијање нових компаративних предности у извозу, заснованих на технолошкој модернизацији привреде и побољшању концепта образовања, управљачких и организационих знања и искустава. Добијени резултати пружају идентификацију свих предности и мана које са собом носе глобализација привреде и стране директне инвестиције.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (*go 200 речи*)

У докторској дисертацији, по називом **Стране директне инвестиције као носиоци процеса глобализације** извршена је анализа утицаја процеса глобализације и страних директних инвестиција на привредни развој Србије, као и указивање на могућности привлачења страних директних инвестиција за поспешивање развоја у циљу ефикасније интеграције у Европску унију.

Допринос дисертације састоји се у сагледавању промена до којих долази услед побољшања или погоршања пословног окружења. Последица усмеравања домаће економије ка потрошњи, а не ка инвестицијама и производњи од 2000. године па до данас, за последицу је имало привредни раст у Србији који се претежно ослањао на раст сектора привреде који производе неразмењива добра и услуге. За разлику од успешних транзиционих земаља, у Србији након првих неколико година транзиције није дошло до реиндустријализације привреде. То је, поред осталог, довело до веома малог учешћа извоза у БДП, који је најмањи у региону. Улога државе треба да се односи на успостављање општих микроекономских правила и подстицаја усмеравања конкуренције која подстиче раст продуктивности. Ти подстицаји и правила се односе на: политику конкуренције која подстиче ривалство, порески систем, правичан и ефикасан правни систем, ефикасан регулаторни процес који подстиче иновације и други. У циљу унапређења инвестиционе климе потребно је отклонити административне препреке за страна улагања кроз измене постојећих прописа, оснивање и јачање одговарајућих институција, као и даљи развој инфраструктуре. Имајући ово у виду неопходно је развијање нових компаративних предности у извозу, заснованих на технолошкој модернизацији привреде и побољшању концепта образовања, управљачких и организационих знања и искустава.

Резултати истраживања дисертације омогућавају идентификацију свих предности и мана које са собом носе глобализација и стране директне инвестиције. Добијени резултати дају допринос економским истраживањима и економској литератури, посебно оној из области међународних економских односа, привредног развоја и макроекономије. Излагањем, моделирањем и анализом савремених научних сазнања, дисертација може иницирати даља теоријска и емпиријска истраживања значајне и актуелне проблематике.

Оцена самосталности научног рада кандидата (*go 100 речи*)

Кандидат је уз уважавање сугестија ментора, као и чланова Комисије, у свим фазама припреме и израде докторске дисертације показао висок степен самосталности научног рада. На основу пажљиве анализе литературе из области макроекономије, националне економије и привредног развоја, као и релевантних статистичких показатеља, кандидат је самостално дефинисао основне и специфичне циљеве докторске дисертације и указао на потребу дефинисања нове националне стратегије привредног развоја Републике Србије са извозно оријентисаним секторима. Кандидат је, исто тако, извршио и детаљну анализу утицаја страних директних инвестиција на привредни развој Србије и навео да повећање ефикасности страних директних инвестиција у највећој мери доприноси конкурентност привреде.

ЗАКЉУЧАК (*go 100 речи*)

Комисија констатује да су циљеви, резултати истраживања, као и самосталност у раду кандидата у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета и Економског факултета у Нишу, у којима су дефинисани услови за позитивну оцену докторске дисертације. На основу тога, **Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Млађана Димић-Јевећа под насловом „Стране директне инвестиције као носиоци процеса глобализације“** и предлаже Наставно – научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовану Комисије

04-1846

Датум именовања Комисије

02.06.2016.

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Петар Веселиновић, редовни професор	председник	
	Економија, општа економија и привредни развој	Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу	
2.	Др Зоран Аранђеловић, редовни професор	ментор, члан	
	Економија, Привредни развој и економска политика	Економски факултет, Универзитет у Нишу	
3.	Др Марија Петровић-Ранђеловић, ванредни професор	члан	
	Економија, Привредни развој и економска политика	Економски факултет, Универзитет у Нишу	
4.	Др Иван Марковић, ванредни професор	члан	
	Економија, Међународна економија	Економски факултет, Универзитет у Нишу	

Датум и место:

15.06.2016. године, Ниш